

Klassikere med kant

Ved Vejen af Herman Bang

I en af dansk litteraturs helt store klassikere er den centrale skikkelse Katinka, som i ti år har været gift med stationsforstander og bulderbasse Bai. Hun er på sin vis godt tilfreds med sit stille provinsliv omkring stationen. Men Katinka har det svært med de kødelige ægteskabelige forpligtigelser og har det dårligt med, at Hr. Bai render rundt i sine underbukser om aftenen i stedet for at lægge sig til at sove. Hun fascineres i stedet af sjælemagen, forvalter Huus, men forløsningen udebliver. I løbet af romanen afklæder Bang samtlige den lille stationsbys indbyggere til skindet med en særlig underspilliget humor og unik nuancerigdom i sproget.

Niels Lyhne af J.P. Jacobsen

Med en række stemningsmættede tableauer følger vi den sensible hovedperson og fritænkter Niels Lyhne, som går til grunde på den ateisme, han nok kan tænke sig til, men ikke leve på. Fortællingen er opbygget som en dannelsesroman, men er i virkeligheden en forfaldshistorie: Hans liv former sig som en lang række af tab, og skønt han kommer vidt omkring, har han intet klart mål i livet. Han bliver ved med at føle sig ensom blandt mennesker, og da han endelig finder hjem, tages det hele fra ham.

Pelle Erobreren

af Martin Andersen Nexø

I det idealistiske og samfundskritiske romanværk følger vi hovedpersonen Pelle, der sammen med sin far ankommer til Bornholm i 1871 og får arbejde på Steengården helt i bunden af hierarkiet. De håbløse og ydmygende levevilkår knækker dog ikke Pelle. Han føler tværtimod, at han er skabt til noget stort. Hvad dette store er, går op for ham, da han som ung nyudlært skomager slår sig ned i København. Her engagerer han sig i kampen for arbejderne rettigheder.

Lykke-Per af Henrik Pontoppidan

Med Pontoppidans store roman får vi et enestående tidsbillede af det klassesdelte danske samfund i slutningen af 1800-tallet. Per vokser op i et pietistisk barndomshjem i en østjysk kystby i en kæmpe børneflokk. Faderen er hård og fjern, og moderen er svag og ofte syg. På trods af den barske opvækst er Per fuld af gå på mod. Han vil ud og erobre verden med et sindrigt ingeniørprojekt, som skal forvandle Danmark fra søvligt bondeland til velsmurt industrimaskine. Per rejser til København for at studere, og her lever han i sus og dus og dameskorter, ind til han bliver kaldt hjem til begravelse i familien.

En flygtning krydser sit spor

af Aksel Sandemose

Hovedpersonen og Sandemoses alter ego, Espen Arnakke, sidder på afstand og kigger tilbage på, hvad der skete under hans opvækst i Nykøbing Mors. Han beskriver en by fuld af forbud, og hvor der ikke er plads til forskellighed. Stoffet er ikke dramatiseret, men falder som en lang række anekdoter. Det store dyr i åbenbaringen er janteborgerne, der direkte forpester Espens opvækst. Det krasse portræt af hjemstavnen er blevet kanoniseret ved sine ti bud for provinsialisme, den berømte Jantelov.

Livsens Ondskab af Gustav Wied

Den over 110 år gamle roman om den fiktive, sydsjællandske provinsby Gammelkøbing er stadig sprællevende, fuld af bidende ironi og et enestående persongalleri: Det umage makkerpar, toldkontrollør Knagsted og overlærer Clausen, den ene illusionsløse satiriker og levemand, den anden selvhøjtidelig og naiv humanist. Hertil kommer den forsmåede puger Emanuel Thomsen (Thummelumsen) og hans viljeløse Mor Karen. Omkring disse figurer kredser en række selvbevidste, intrigante provinsborgere, hvis gøren og laden Wied skildrer med et uhyre humoristisk og skarpt blik.

Kolofon

Udarbejdet af: iBureauet
Layout: Rasmus Hviid/Medicfabrikken
Illustration: Jenz Koudahl/Spil af Tid
Udgiver: © Biblioteksmedier as, Ballerup 2011
Tryk: Nofoprint, Helsingør
Varenr.: 47111101

Hvor kragerne yngler og storken vender

– Historier fra udkanten

Hvor storken yngler og kragerne vender

– Historier fra udkanten

Bøger fra kanten af Danmark

Horne Land af Claus Beck-Nielsen

Landbefolkningen lever et liv præget af eksistentiel ligegyldighed og pløjemarkens endeløse intethed, hvis man skal tro romanen. Her i den fynske provins har et lille husmandssted været rammen om en families liv i flere generationer. Landskabet er hårdført, men menneskene viser sig at være skrøbelige og livsangste. Da den gamle kvinde bliver syg, tager forfaldet over.

Gud taler ud af Jens Blendstrup

“Flyttefolkene pruster og stønner. Tag en bajer, folkens. Gud har tid nok. Han bærer ingenting. Bortset fra selve jorden altså.” Jens Blendstrups debut som romanfatter er et portræt af hans afdøde far, Uffe Blendstrup, der i fortællingen har den sigende betegnelse Gud. I tilbageblik berettes om faren som larmende kvartalsdranker, seriøs psykolog og kompromisløs diskussionspartner.

Sølv af Suzanne Brøgger

Med et miks af egnshistorier, politiske kommentarer, notater til læste bøger og madopskrifter fortæller Brøgger om den vestsjællandske landsby Løve. Læseren bringes helt tilbage til det 12. århundrede og opbygningen af Antvorskov kaserne og frem til nutiden, hvor dørene åbnes hos de mennesker, der lever i byen. Det er både originaler som Marie Murer og Jørgen Tommeltot, men også den unge palæstinensiske kvinde Yasmin, der går i skole med Brøggers datter.

Mindet af Vibeke Grønfeldt

Agate vokser op i trygge rammer på moderens slægtsgård i starten af 1900-tallet. Den nærmeste familie bor i omegnen, og i det hele taget kender alle hinanden i det trygge minisamfund. De faste rutiner skaber sammenhæng i Agates barndomsliv og holder ubehagelige hændelser som en skolekammerats død og en gårdbrand på afstand. “Mindet”, der er første bind af tre, giver et sitrende, skiftevis sødtduftende og rådlugtende billede af livet på landet.

Fisketyven af Marie Grønlykke

Det er de utilpassede typer, som præger de fabulerende, fynske landsbyoveller i Grønlykkes debut. Vi møder brødrene, som ligger i åben krig med ‘de hæslige sataner’ fra Lysemosen. Vi hører om skoletidens tyranniske lærere. Og der er historien om den hårde negl Johs, der i mange år har været forelsket i Birgit. Da de endelig finder sammen, bliver Johs blød som smør, men lykken er kort. Humoren, varmen og dialekten har en central placering, når fortælleren i lige store portioner digter og husker tilbage.

Rodby-Puttgarden af Helle Helle

Jane er vendt hjem efter et mislykket studieforsøg og får job i ‘parfumen’ på færgen mellem Rødby og Puttgarden, hvor hendes storesøster arbejder. Nu står menuen på snak om perlepudder og øjenskygge og tilfældige mænd. Ingen af romanens personer er i stand til at formulere, hvordan de har det, eller hvad de ønsker af livet. De lader blot dagene gå, mens færgen sejler frem og tilbage som en evig vuggen mellem liv og død på floden Styx.

Mit venskab med Jesus Kristus af Lars Husum

Da Nikolaj er 13, dør hans forældre i et trafikuheld, og han vokser op hos sin storesøster. Han lider af panikangst og har en tendens til voldelige udfald mod kammerater og til selvskadende adfærd. Som tyveårig forsumper Nikolaj i en lejlighed i Hellerup. Indtil den dag, han møder Jesus, som siger, at han skal tage sig sammen og flytte til Tarm – den afdøde mors fødeby. Her finder han en form for fodfæste i provinslivets sammenhold.

Naturlige fjender af Lone Hørslev

Med afsæt i en lille sydjysk by bliver læseren på underfundig vis ført ind bag facaden hos tre af landsbyens beboere; den afdøde dranker Anker, den 36-årige tilflytter og tidligere rockmusiker Lars og den noget naive dyrlæge Inger-Mai, som lever med mand og barn. Det, de tre karakterer har til fælles, er drømmen om kærlighed, men de kan ikke finde ud af det. Frustrationer, troløshed og angst bobler lige under overfladen og aftenegner sig som blå plamager i kvindernes ansigter eller som drukture, hvor hjernen drikkes ud sammen med den sidste rest af selvrespekt.

Vi, de druknede af Carsten Jensen

Sejlene er sat for en rejse, der både fører læseren tilbage i tiden, hvor Danmark var en stor søfartsnation, til fjerne sydhavsøer og hjem igen til skipperbyen Marstal. I romanens første del drager sømanden Lauritz i krig mod tyskerne i 1848. I anden del er det Lauritz’ søn Albert, der må af sted for at få sig en på opleveren. I tredje del er det Knud Erik, der tager ud på verdenshavene og ender med at befinde sig midt i 2. Verdenskrigs kaos. Alle tre mænd vender tilbage til Marstal med rifter på sjælen, et dybt savn efter familien, men også en fortsat udlængsel.

Kunsten at græde i kor af Erling Jepsen

I den stærkt selvbiografiske, stilfærdigt rystende og galgenhumoristiske gennembrudsroman bliver læseren taget med til et meget lidt idyllisk barndomsland i en sønderjysk landsby i 1960’erne. Faren er et selvmedlidende skvat og en kalkuleret følelsesafpresser, der ynder at holde overdrevent sentimentale begravelsestaler og jævnligt udnytter storesøsteren Sanne på sofaen. Den 11-årige fortæller, Allan, må kæmpe hårdt for at holde sammen på sin dysfunktionelle familie.

Den der lyver af Ida Jessen

Det er fortielserne og sladderen, der er omdrejningspunktet i Ida Jessens gennembrudsroman. Ægteparret Christian og Nina flytter til den fiktive nordjyske by Hvium, hvor Christian uden at spørge sin kone køber en lægepraksis. Christian bliver hurtigt vellidt i byen, mens Nina har svært ved at falde til. Da hun forlader Christian, varer det ikke længe, før han bliver udsat for landsbyens pres. Pludselig vil ingen komme i hans konsultation mere, og han begynder at få ubehagelige telefonopkald.

Bondefanget af Marianne Jørgensen

Anne-Mette er landmand og har overtaget familiens svinefarm. Hun er gift på 15. år med Troels, og sammen har de tre teenagedøtre. En aften midt under fredagshyggen vælter skeletterne ud af skabet – Troels har været utro og vil forlade familien. Anne-Mette kan ikke overskue konsekvenserne, men heldigvis springer barndomsveninden til med råd og hjælp. Til gengæld lander Troels i et forhold, hvor parterne bestemt ikke har samme forventninger til, hvordan livet og fremtiden skal forme sig.

Ida og Axel af Hans Otto Jørgensen

Ida er datter af en daglejer og vokser op i 1930’erne under fattige kår. Som ung prøver hun lykken i København, hvor hun føres fra favn til favn. Resultatet bliver sønnen Axel, og med ham på armen vender hun tilbage til sin hjemstavn. Hun bliver gift med den træge bondemand Ejnar og får en knægt mere, men den indre ro finder hun ikke. Heller ikke Aksel føler sig hjemme på landet, og som sin mor drager han ung og frustreret til hovedstaden for at finde sig selv som menneske og kunstner.

Kapgang af Morten Kirkskov

Pubertet, plettede underbukser og Bay City Rollers. 1970’ernes Sønder Omme bliver taget på sengekanten i denne hjerteskerende debutroman. Da Martin mister sin mor mindre end to uger før, han skal konfirmeres, skrider verden omkring ham. Både Martin, storebroren og faren er i chok, og faren tackler det på gammeldags facon med at ty til flasken. Martin er den, der må bevare fornufte og stå for bordplanen til konfirmationen, alt imens han forsøger at hitte hoved og hale i de boblende hormoner.

Næb og kløer af Henning Mortensen

En krimigåde om en myrdet arkitekt er afsættet for en samtidsskildring med en række både realistiske og absurde karakterer i provinsbyen Sondrup på Horsens-egnen. Forfatteren holder et spejl op foran læseren, hvor vi møder forvrængede billeder af os selv: rødvinstrankerne fra den øvre middelklasse, racistisk white trash, fortabte flygtninge og overklasseløg med psykopatræk. Med diskussioner om terror, kunstig intelligens og racisme kradses bogen i den pæne nypuritanske fernis, der har dækket Danmark siden årtusindeskiftet.

En skidt knægt af Bent Vinn Nielsen

Siden debuten “Arbejdssky” fra 1978 har Bent Vinn Niensens romaner kredset om provinslivets tabere – de ufaglærte, de forsumpede, de skæve eksistenser. Hovedværket “En skidt knægt” foregår i en lille by i Vendsyssel fra 1960’erne og frem. Her følger vi det umage vennepar Kasper og Bjarne, der på hver deres måde repræsenterer periodens voldsomme modsætninger og nybrud.

Texas’ rose af Dy Plambeck

I denne buldrende og boblende fortælling fuld af linedance, krikker og gunslingers beretter Abby om sin kulorte familie. Den centrale karakter er den svulstige faster Lillian, der i 1977 får samlet familien i et kollektiv i Over Dråby. Lillian elsker det vilde vest, og det præger hendes liv og omgivelser. Da Lillian bliver gift, er alle klædt ud som cowboydere, banditter og bordeldamer. Men da manden efter 26 år stikker af med en håndboldspiller fra Køge, og Lillian kort efter finder ud af, at hun ikke er vokset op hos sin mor og far, falder hendes liv fra hinanden. Sammenbruddet fører til opbrud, og Abby dykker ned i en fortid fuld af fortielse, voldtægt og selvmord.

Den som blinker er bange for døden af Knud Romer

Lille Knud vokser op i ensomhed og social udstødelse i 1960’ernes Nykøbing Falster. Årsagen er alene den, at moren er tysker og at hun fastholder sine tyske traditioner. På trods af den totale afvisning, Knud møder i provinsbyen, er der en vej ud. En vej der går gennem kærlighed til moren, til mormoren, til litteratur, poesi, musik og ikke mindst fortællinger. Knud fortæller om en hundrede år gammel gullasch, der smager så englene synger, og om onklens granatsplinter, der langsomt kommer ud af hans krop og til sidst kan sættes sammen til en hel granat.

Mærkedage af Jens Smærup Sørensen

Den prisbelønnede slægtsroman følger de to førende familier i landsbyen Staun fortalt med afsæt i en konfirmation i 1934, et sølvbryllup i 1967 og en 60-års fødselsdag i 2003. Mærkedagene markerer dog ikke kun fest og glæde. Når familiemedlemmerne samles over den 70-årige periode, bliver det tydeligt, at de traditionelle, stærke blodsband langsomt viskes ud i takt med bondesamfundets opløsning.

Førkrigstid af Kirsten Thorup

Det dufter af friskbagte boller og nyvasket sengetøj hos husmoren Dinna, der lever i en lille fynsk stationsby i 1930’erne. Hun kæmper hårdt for at leve op til tidens kvindeideal som en hengiven hustru og kærlig moder, men over det idylliske glansbillede trækker skyerne sig sammen. Hitler opruster sydpå, og manden er meget glad for tjenestepigen Maja. Den lille hjemlige krig bliver således et spejl på det skift i kvinderoller, som er undervejs og af verdenskrigen, der langsomt kommer rullende.

To ryk og en aflevering af Jesper Wung-Sung

Med små, præcise detaljer og fint følt realisme beskriver novellerne hverdagens begivenheder i provinsen som de udspringer sig på fodboldbanen, den lokale grillbar, værtshuset, villakvarterets små veje og i havnen. Det er hårde og usunde liv, der leves med solide mængder af bajere og mad fra grillen. De mandlige hovedpersoner udtrykker en ofte kæphøj maskulinitet, der synes at dække over en skrøbelighed, som ligger lige under huden.

